

Mészöly Munkás Hajója révbe ért...

Mától a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményét gazdagítja a száműzött művész alkotása

A Holokauszt Emlékközpontban augusztus 15-én zárja kapuit a Száműzött művészet sorozat első, Késői hazatérés című képzőművészeti tárlata. A szerdai záró ünnepségen került átadásra Mészöly Munkás Béla Hajó című alkotása, melyet a festő unokája, Jean-Claude Mészöly adományozott a Magyar Nemzeti Galériának.

Csorba László, a Nemzeti Múzeum főigazgatója kiállítászáró beszédében kiemelte, egy-egy ilyen tárlat révén emigráns magyar alkotók sora tud visszakapcsolódni az őket egykor száműző nemzet közösségének igazi értékeihez. „Van visszatérés... A művészi alkotás az egyik olyan eszköz, amellyel a traumát fel lehet dolgozni, ami a folytonosságot jeleníti meg, s ennek révén lehet az újrakezdés lenyűgöző élményét újra átélni. A magyar nemzet önmagáról való gondolkodásában talán ennek a tárlatnak ez az egyik nagyszerű üzenete”.

Az emlékközpont ügyvezető igazgatója, **Harsányi László** elmondta: A kiállítást és kísérő rendezvényeit a SZUBJEKTÍV TÁRLATVEZETÉSEKET, illetve a művészeti foglalkozásokat több mint ezren látogatták meg. Örömmel jelentette be, hogy már készülnek a Száműzött művészet sorozat következő, 2010-2011-es programjaira, amely során a képzőművészet után komolyzenei alkotókat mutatnak majd be. A HIÁNYZÓ LÁNCSZEMEK címet viselő koncertsorozaton Korcsolán Orsolya hegedűművésznő kamarazenekarával olyan zeneszerzők műveit szólajtatja majd meg, mint Justus György, Kondor Lipót, Vándor Sándor, Kuti Sándor vagy Hans Krasa. Ősszel, a Numerus Clausus 90. évfordulójára emlékezve történeti kiállítást rendezünk a húszas évekről, melyet nemzetközi konferencia is kísér majd.

A képzőművészeti tárlatok sora sem szakad meg, ahogyan azt **Basics Beatrix** művészettörténész, a tervezett képzőművészeti kiállítás kurátora elmondta. „A nagyváradi iskolához tartozó, három kiemelkedő, nagy életművet ránk hagyó határon túli festőt mutatunk be Baráth Mór, Tibor Ernő és Leon Alex személyében. Fontosak ők abból a szempontból is, hogy nagyon sok szálon kötődnek sokféle kultúrához.” Képeikből 2011 tavaszán nyílik kiállítás az emlékközpontban.

Az ünnepség végén **Cserba Júlia**, a Késői hazatérés kiállítás kurátoraként, az adományozó Jean-Claude Mészöly nevében átadta MÉSZÖLY MUNKÁS BÉLA: HAJÓ című festményét **Szücs Györgynek**, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgató-helyettesének.

Háttér:

Mészöly Munkás Béla: Hajó

A Hajó című Hollandiában készült festmény, bár dátumot nem találunk rajta, de minden kétséget kizáróan a húszas évek legelején készült. Mészöly 1920 tavaszán körutazásra indult, melynek során hosszabb időt töltött Hollandiában. Élete folyamán ugyan később is visszalátogatott oda, de a kép komorsága, sötét tónusa egyértelműen elárulja, hogy az első hollandiai út során, a mediterrán vidék fényeinek, színeinek megismerése előtt született. A napjainkban is igen nagy forgalmat bonyolító

folyami kikötőben, Nijmegenben festett alkotást uraló hajórészlet oly módon adja vissza annak hatalmas méretét, hogy az ember kicsiny voltát, törekénységét tudatosítja a nézőben. Mivel a hajó, mint motívum szinte alig fordul elő a magyar festészetben, ezért különösen nagy jelentőségű a magyar származású, de főleg külföldön dolgozó Mészöly Munkás Béla Hajó című festményének bekerülése a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményébe.

Cserba Júlia

A dédunoka, Eva Mészöly gondolatai Mészöly Munkás Béláról

Nem könnyű az embernek a saját dédapjáról írnia, akit homályosan festőnek mondanak, beszélnie a falakon függő képeiről, amelyeket megszokásból már észre sem vesz.

E képek újrafelfedezése egy olyan család történetét jelenti, amelynek származásáról nem beszélnek; egy olyan családét, amelyet a háború tönkretett; egy élet munkájának, egy elpusztított, majd feltámasztott művészi munkásságnak, Mészöly Munkás Bélának a felfedezését.

1889-ben született, és az úgynevezett Párizsi Iskola zsidó művészeihez tartozott, azokhoz, akik nagy szerepet játszottak Európában a zsidó és intellektuális emancipációban.

Dédapám életműve erőteljes melankóliát sugároz, olyan művészetet, amelyet a judaizmus tett gazdagabbá. A legkülönbözőbb témákat ábrázolta, kezdve szülőföldje, Magyarország tájaitól a korabeli parasztok nyomorúságos szociális helyzetéig. Nem véletlen, hogy a nevét a „Munkás” előnévvel bővítette ki.

Mészöly Munkás Béla nemzetközi hírnévre tett szert, műveit a világ számos országában kiállították: Magyarországon kívül Franciaországban, Spanyolországban, Angliában, az Egyesült Államokban... Gyakran méltatják művészetének sokoldalúságát, amely a borús magyar tájaktól a napsütötte spanyol templomokon keresztül a barátok arcképeig terjed, amelyeken a vízfesték úgy tűnik remegni, mint az arcon a hús.

Ha művészete időtálló is, Mészöly Béla mindenekelőtt ember volt, akit 1942. június 22-én eltűntté nyilvánítottak. Egy ember, akinek utolsó nyomát egy auschwitzi deportáló parancs őrzi. S amennyiben meg lehet különböztetni az embert a művésztől, azt mondanám, hogy dédapám egyrészt emberi lény, aki a történelemnek azt a részét képviseli, amelyet nem szabad elfelednünk, másrészt festő, aki az élet szerelmese volt, ahogy azt képein is törekedett visszaadni.

MÉSZÖLY MUNKÁS Béla rövid életrajza

1889. június 5. Budapesten megszületik Messinger József könyvnyomdász és Sinayberger Karolina fia, Messinger Béla

1909 A család Mészölyre változtatja nevét

1921 Házasságot köt Sinajberger Kornéliával

1922 Megszületik fia, Mészöly Sándor

1924 Első részvétel a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület csoportos tárlatán. *„Elégikus hollandiai tájképei, a férfikaraktert szinte pszichoanalitikai módon való portréábrázolásai a modern franciák és hollandok legkiválóbbjai sorába emelik mesterüket. [...] Mészöly nagy nyeresége a magyar piktúrának.”* (ERDÉLYI Árpád: *Csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban*, Prágai Magyar Hírlap, 1924. november 11.)

1930 A Mészöly Munkás Béla és Schalk László által létrehozott Képzőművészeti Szalon első csoportos kiállítása. *„A festők nemcsak képeket festenek, hanem ha kell, falakat is, amelyekre képeiket kiakasztják. Takarítanak, szögelnek, akasztanak, plakátokat és címtáblákat*

készítenek, egyszóval dolgoznak, küszködnek, néha éheznek is, de mégis irigylésre méltók -- mert hisznek és ezért boldogok.” (m. v., ismeretlen korabeli képes magazin)

- 1932** A Nemzeti Szalon Egyesület Aquarell- és pasztellfestők kiállításán két képpel szerepel: *Mont-Martre-on, A párisi Akadémia*
- 1933. november** Kiállítás az amszterdami Kunstzaal Van Lier galériában
- 1934. október** Egyéni kiállítás a barcelonai Galrias Layetanasban
- december** Salon de Noël de la Société des Beaux-Arts, Nizza
- 1935. december** Gyűjteményes kiállítás Budapesten, a Múterem galériában. „*Négy ország levegője, napsütése vagy borongása fénye-árnya, íze és színe jelentkezik Mészöly Munkás Béla képein a Múteremben rendezett kiállításán.*” (EMÓDY Zoltán: *Mészöly Munkás Béla gyűjteményes kiállítása, Magyarország, 1935. december 20.*). A Munkácsy Céh kiállításán szerepel az *Estefelé Tarragonában* című képe
- 1936** A Munkácsy Céh kiállításán látható a *Spanyol falu* című képe
- 1937. január** Első londoni kiállítása a The New Rembrandt Galleryben
- február--március** Egyéni kiállítás pasztellekből a londoni Bloomsbury Galleryben
- 1938** Utolsó részvétel a Nemzeti Szalon téli tárlatán: *Este Hollandiában*
- 1939. december** Salon Noël de la Société des Beaux-Arts, Nizza
- 1942. június 22.** Párizsban a francia hatóságok letartóztatják
- szeptember 28.** A drancy-i gyűjtőtáborból Auschwitzba deportálják
- október 3.** Auschwitzban megölik